

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ในปัจจุบันนี้ต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ มาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมหรือด้านการเมือง ทำให้เกิดภาวะความเครียดความแปรปรวนทางจิตใจ มีแต่ความวุ่นวาย วิตกกังวล หวาดกลัว เศร้าใจ เหนื่อยหน่าย ท้อถอย เมื่อความวุ่นวายทางจิตใจมีมากขึ้นย่อมทำให้เกิดความแปรปรวน เจ็บป่วย วิปริต สาเหตุต่างๆ เหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต จนกระทั่งส่งผลที่ก่อให้เกิดความเจ็บป่วยทางจิตและอาจถึงขั้นร้ายแรงทำให้บุคคลดังกล่าวตกอยู่ในภาวะของ “บุคคลวิกลจริต” ได้ จากการสำรวจพบว่าจำนวนผู้ป่วยสุขภาพจิตของประเทศไทยใน พ.ศ. 2552 มีจำนวน 1,440,393 ราย โรคทางจิตเวชที่มาเป็นอันดับ 1 คือ โรคจิตเภท รองลงมา คือ โรควิตกกังวล โรคซึมเศร้า โรคลมชัก ดิสซาสเซพติด ปัญญาอ่อน ฆ่าตัวตายและออทิสติก¹

บุคคลวิกลจริตเป็นผู้ที่มีอาการด้วยโรคทางจิต ซึ่งอาการของโรคทางจิตนั้นส่งผลให้บุคคลวิกลจริตมีความสามารถในการคิด ตัดสินใจ และควบคุมตนเองลดลง ทำให้ไม่สามารถรู้ผิดชอบชั่วดี ไม่สามารถรู้ได้ว่าอะไรเป็นความผิด อะไรเป็นความถูก ไม่สามารถบังคับตนเองได้ ไม่สามารถจัดทำกรงานโดยตนเองได้ หรือจัดกิจการไปในทางที่อาจจะเสื่อมเสียแก่ทรัพย์สินของตนเองหรือครอบครัวได้ บุคคลวิกลจริตจึงถูกมองว่าเป็นปัญหาของสังคม หลายประการ เช่น การทำร้ายผู้อื่น การฆ่าข่มขืน การยึดตัวบุคคลอื่นเป็นประกัน การทำลายทรัพย์สินหรือการวางเพลิงเผาทรัพย์สินของผู้อื่น เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น คดีบุคคลวิกลจริตแทงเด็กนักเรียนโรงเรียนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง เหตุเกิดเดือนกันยายน พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นข่าวใหญ่ในหนังสือพิมพ์หลายฉบับ ระบุถึงเหตุการณ์เกิดขึ้นที่กรุงเทพมหานคร เขตทุ่งมหาเมฆ หญิงสาวอายุ 36 ปี ได้ซ่อนอาวุธมีดสามเล่มไว้ในกระเป๋าสะพายและเดินเข้าไปในโรงเรียนดังกล่าวในเวลา 07.00 น. ได้ใช้มีดไล่แทงเด็กนักเรียนหญิงได้รับบาดเจ็บสาหัส 3 คนและบาดเจ็บเล็กน้อย 1 คน แล้วหลบหนีไปและเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ติดตามจับกุมตัวได้

¹ “คนไทยป่วยทางจิตเพิ่มปีละกว่าหมื่นราย,” โดย ไทยรัฐออนไลน์ (2553, 28 กันยายน), *ไทยรัฐ*, สืบค้นเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2554, จาก http://www.thairath.co.th/content/edu/114680#=_

ในเวลาต่อมา² ซึ่งคดีนี้พนักงานอัยการฝ่ายคดีอาญากรุงเทพใต้ 3 และผู้เสียหายเป็นโจทก์ยื่นฟ้อง จำเลยในความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่น และพกพาอาวุธไปในที่สาธารณะในเมืองหรือในหมู่บ้าน โดยไม่มีเหตุอันควร ซึ่งท้ายฟ้องพนักงานอัยการระบุว่าจำเลยมีสติรับรู้ดีสามารถต่อสู้คดีได้

จากการพิเคราะห์พยานหลักฐานศาลเห็นว่า พยาน โจทก์เบิกความสอดคล้องต้องกันว่า จำเลยแทงผู้เสียหายที่ 1 ก่อนจะแทงผู้เสียหายที่ 2-4 ทั้งเวลาเกิดเหตุเป็นเวลากลางวันมีประจักษ์พยาน หลายคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู วินรถจักรยานยนต์ ผู้ปกครอง ตลอดจนพยานแวดล้อมใกล้เคียง ทั้งคนขายอาวุธมีด เบิกความสนับสนุนมีน้ำหนักน่าเชื่อว่า จำเลยได้เตรียมมีดหลายเล่มมาก่อนเหตุแทงนักเรียนอย่างรุนแรงหลายครั้งต่อเนื่องกัน ผู้เสียหายมีลักษณะเป็นลูกครึ่งไทยอินเดีย และลูกครึ่งไทยจีน ที่จำเลยมีความพึงใจ โกรธและเกลียดอยากจะทำร้ายบุคคลลักษณะดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่าได้ยินเสียงสั่งให้กระทำ ประกอบกับคำรับสารภาพของจำเลย ทำให้พยานโจทก์มีน้ำหนักน่าเชื่อถือปราศจากข้อสงสัย

ส่วนจำเลยจะมีจิตบกพร่องพันเพื่อนหรือไม่สามารถมีความรับผิดชอบตัวเองและบังคับตัวเองได้บ้างหรือไม่ นั้น โจทก์มีบุคคลในครอบครัวของจำเลย และแพทย์สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์เบิกความว่า จำเลยมีอาการป่วยเป็นจิตเภทเรื้อรังมาตั้งแต่อายุ 20 ปี รักษาอยู่ในโรงพยาบาลจิตเวชในกรุงเทพมหานครสามแห่ง แต่รักษาไม่ต่อเนื่องเปลี่ยนโรงพยาบาลบ่อยๆ และครั้งล่าสุดขาดยาติดต่อกันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 โดยแพทย์ให้ความเห็นว่า จำเลยป่วยเป็นโรคจิตเภทประเภทหวาดระแวง หูแว่ว ประสาทหลอน ต้องนิคยาและกินยารักษาตัวไปตลอดชีวิต โดยจำเลยจะใช้ชีวิตตามปกติได้ รู้และรับผิดชอบต่อกระทำของตัวเองได้บ้าง ซึ่งช่วงก่อนเกิดเหตุจำเลยไม่ได้กินยาและหนีออกจากบ้านพร้อมขโมยบัญชีเงินสดมาด้วย

ศาลเห็นว่าแม้ทางการแพทย์จะลงความเห็นดังกล่าว แต่พฤติกรรมของจำเลยที่แทงนักเรียน มีการเฝ้าดูนักเรียนผู้เสียหายที่ 1 มาก่อน มีการดักรอ ซ้อมมีดหลายเล่มไว้ก่อนเหตุ ทั้งยังมีการเปลี่ยนเสื้อผ้า ทรงผมหลังก่อเหตุ ตลอดจนให้การกับพนักงานสอบสวนถึงเหตุการณ์ตั้งแต่ต้นจนถึงขั้นตอนที่แพทย์ทำการรักษาเป็นการลำดับเหตุการณ์อย่างปกติ ที่จำเลยอ้างว่า ขณะเกิดเหตุมีปัญหาการป่วยทางจิตไม่สามารถบังคับตัวเองได้ จึงเป็นเพียงข้อกล่าวอ้างลอยๆ ซึ่งไม่มีหลักฐานอื่นมาสนับสนุน พิพากษาว่าจำเลยกระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (4) 80 และ 65 วรรคสอง ให้จำคุก 4 กระทง กระทงละ 2 ปี คำรับสารภาพเป็นประโยชน์ แก่การพิจารณาลดโทษ ให้กึ่งหนึ่ง จำคุกกระทงละ 1 ปี รวมจำคุกจำเลย 4 ปี เมื่อพ้นโทษจำคุกแล้วให้ส่งตัวจำเลยไปคุมตัวรักษาที่สถานบันกัลยาณ์ราชนครินทร์จนกว่าจำเลยจะอยู่ร่วมในสังคมได้ โดยไม่เป็นอันตรายต่อสังคม โดยให้แพทย์ผู้รักษารายงานผลต่อศาลทุก 6 เดือน ทั้งนี้ตามมาตรา 48 บัญญัติว่า “ถ้าศาลเห็นว่า

² ตาม-ตอบ พระราชบัญญัติสุขภาพจิต (น. 4), โดย กรมสุขภาพจิต, 2554, นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต.

การปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตาม มาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้³

อีกตัวอย่างหนึ่ง เป็นเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของตนเองและครอบครัวอย่างมหาศาล และเป็นข่าวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม พ.ศ.2550 เป็นชายอายุ 37 ปี เจ้าของธุรกิจโรงเรียนสอนกวดวิชาชื่อดัง ถูกญาตินำส่งโรงพยาบาลจิตเวชแห่งหนึ่ง เนื่องจากญาติพบความผิดปกติทางจิตลักษณะระแวง หลงผิด ใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยมากกว่าปกติ เงินหมดไปกว่า 40 ล้านบาทภายใน 4 เดือน โดยจ่ายให้แก่เพื่อนสาวและมีพฤติกรรมหมกมุ่นกับไสยศาสตร์มากกว่า 4 เดือน ขณะอยู่โรงพยาบาลจิตเวชแห่งนั้นผู้ป่วยได้ขอโทรศัพท์จากผู้อื่นติดต่อเพื่อนสาวว่าถูกญาตินำตัวมาควบคุมไว้ในโรงพยาบาลให้ช่วยเหลือออกจากโรงพยาบาล เพื่อนสาวจึงไปแจ้งตำรวจในพื้นที่กับที่โรงพยาบาลตั้งอยู่ว่า ผู้ป่วยถูกกักขังหน่วงเหนี่ยวตัวไว้ในโรงพยาบาลจิตเวช เนื่องจากมีปัญหาภายในครอบครัวและขัดผลประโยชน์ทางธุรกิจและทรัพย์สิน โดยไม่เชื่อว่าผู้ป่วยมีความเจ็บป่วยทางจิต ตำรวจได้รับแจ้งจึงเข้าไปสอบสวนในโรงพยาบาลจิตเวชแห่งนั้น พบผู้ป่วยแต่ไม่เชื่อว่าเป็นผู้ป่วยทางจิตทั้งที่ได้รับความทราบข้อมูลจากแพทย์ผู้ทำการรักษาและผู้อำนวยการโรงพยาบาล ตำรวจได้ร้องขอต่อศาลอาญาให้ปล่อยตัวผู้ป่วย จากโรงพยาบาลจิตเวช ตามคำขอความช่วยเหลือของเพื่อนสาว

กรณีนี้ศาลได้สอบถามผู้ร้อง ผู้ป่วยและผู้เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า เป็นคดีที่สนใจของสังคม การวินิจฉัยของศาลว่าจะให้ปล่อยตัวหรือไม่ ไม่อาจใช้ข้อกฎหมายชี้ขาดว่า ชอบหรือไม่ชอบได้ จึงต้องใช้กระบวนการทางการแพทย์ที่เชี่ยวชาญด้านจิตเวช ศาลได้มีคำสั่งให้ย้ายผู้ป่วยไปตรวจสภาพจิตที่โรงพยาบาลจิตเวชแห่งที่สอง ผลการตรวจของคณะกรรมการมีความเห็นว่า ผู้ป่วยป่วยทางจิตมีอาการของโรคจิต ซึ่งความเห็นสอดคล้องกับโรงพยาบาลจิตเวชแห่งแรก นอกจากนั้นยังพบว่า มีอาการรุนแรงถึงขั้นความคิดหลงผิด ลักษณะมีอำนาจพิเศษที่ผู้อื่นไม่มีและมีความคิดระแวง ซึ่งอาจเกิดพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่นได้ง่าย⁴ หลังจากนั้นญาติของผู้ป่วยก็ได้มีการแจ้งความดำเนินคดีกับเพื่อนสาว

พนักงานอัยการฝ่ายคดีอาญา 8 ได้ยื่นฟ้องเพื่อนสาวเป็นจำเลยเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ว่าเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2549 ถึงกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ผู้เสียหายที่ 1 ซึ่งมีความอ่อนแอแห่งจิต

³ “จำคุก 4 ปี จิตรลดามือแดงเด็กคอนแวนต์-พันโทษส่งบำบัดต่อ,” โดย ผู้จัดการออนไลน์ (2551, 20 พฤศจิกายน), ผู้จัดการ, สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม พ.ศ.2554, จาก <http://www.boyddream.com/manager-news-content.php?newid=124842>

⁴ ถาม-ตอบ พระราชบัญญัติสุขภาพจิต. (น. 7). เล่มเดิม.

มีความผิดปกติทางด้านภาวะจิตใจ เป็นโรคจิตอารมณ์แปรปรวน มีความหลงผิดแยกไม่ได้อาข้อมูลใดเป็นจริง ข้อมูลใดเป็นเท็จ ขาดความยับยั้งชั่งใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีผู้อื่นชักจูง ได้หลงเชื่อตามคำหลอกลวงและการสร้างสถานการณ์ของจำเลยทั้งสี่ โดยเข้าใจว่าตนเองสามารถนั่งสมาธิจนสำเร็จญาณขั้นสูง สามารถระลึกชาติ ถอดจิตได้ มีอำนาจจิตที่บุคคลธรรมดาไม่สามารถจะทำได้ และยังเชื่อว่าจำเลยที่ 1 มีความสามารถนั่งสมาธิจนสามารถเข้าสู่ฌานและสามารถระลึกชาติได้เช่นกัน โดยพวกจำเลยได้ร่วมกันสร้างสถานการณ์หลอกลวงผู้เสียหายให้เข้าใจว่าจำเลยที่ 1 และผู้เสียหายที่ 1 เคยเป็นสามีภรรยากันมาก่อน 99 ภพชาติ ที่ผ่านมามีหนี้กรรมต้องชดใช้ในชาตินี้ จึงขอให้ผู้เสียหายซื้อรถยนต์ยี่ห้อ โตโยต้าคัมรี่ สีดำมูลค่า 1,569,000 บาท ให้จำเลยที่ 1 และมอบเงินจำนวน 980,000 บาท เพื่อซื้อแผ่นป้ายทะเบียน สท-9999 รวมทั้งซื้อนาฬิกาโรเล็กซ์และทรัพย์สินอื่นรวม 10 รายการ มูลค่า 9,658,000 บาท ซึ่งคดีนี้โจทก์ได้นำแพทย์จากสถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ มาเบิกความว่า ตรวจพบว่าผู้เสียหายที่ 1 เป็นโรคอารมณ์ 2 ขั้ว คิดว่าตัวเองเป็นผู้วิเศษ ถ้าได้รับการกระตุ้นจากภายนอกแล้วเกิดอาการคุ้มคลั่งก็จะกลายเป็นโรคจิต ซึ่งศาลชั้นต้นได้พิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยที่ 1 ในความผิดฐานฉ้อโกง 7 กระทงๆ ละ 6 เดือน ฐานพยายามฉ้อโกง 3 กระทงๆ ละ 4 เดือน รวมจำคุกจำเลยที่ 1 เป็นเวลา 54 เดือน เป็นต้น

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่า บุคคลวิกลจริตอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่สังคมและบุคคลภายนอก อันเนื่องมาจากอาการบ้า จนไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ ไม่สามารถรู้ได้ว่าอะไรเป็นความผิด อะไรเป็นความถูกต้อง จนก่อความเสียหายขึ้น ทำให้บุคคลภายนอกได้รับความเสียหายจากการกระทำของบุคคลวิกลจริต อีกทั้งการที่บุคคลวิกลจริตไม่สามารถจัดทำกรงานโดยตนเองได้ หรือจัดกิจการไปในทางที่อาจจะเสื่อมเสียแก่ทรัพย์สินของตนเองหรือครอบครัว จึงทำให้บุคคลวิกลจริตนั้นถูกหลอกเอาทรัพย์สินไป ทำให้เกิดความเสียหายแก่ตัวบุคคลวิกลจริตและทรัพย์สินของบุคคลวิกลจริตด้วย

บุคคลวิกลจริตจึงเป็นบุคคลที่ต้องได้รับความคุ้มครอง แต่สังคมไทยในปัจจุบันยังให้ความสำคัญกับเรื่องปัญหาสุขภาพจิตหรือบุคคลวิกลจริตไม่มากนัก⁵ จึงก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างคนที่ปกติทั่วไปกับบุคคลวิกลจริตอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างกันในเรื่องของความเป็นอยู่ หรือการยอมรับทางด้านสังคม เกียรติยศ ศักดิ์ศรี โอกาสที่ได้รับการศึกษาหรือทำงาน

⁵ “ศาลสั่งจำคุกเปรมมิกา 54 เดือนฉ้อโกงหมอเผ่าเพื่อนอีก 3 คน โคน 3 ปี,” โดยมติชนออนไลน์ (2553, 26 ตุลาคม), *มติชน*, สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม พ.ศ.2554, จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1288090299&catid=17.

⁶ **อาชญากรรมในครอบครัว: อาการป่วยของสังคมยุคไฮเทค** (น. 5), โดย สถาบันกฎหมายอาญา, 2540, กรุงเทพฯ: สถาบันกฎหมายอาญา.

สิทธิต่างๆ ในทางกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการทำนิติกรรม การใช้สิทธิต่างๆ ในด้านการเมืองการปกครอง บุคคลวิกลจริตจะถูกจำกัดและรื้อถอนสิทธิไม่ให้อำนาจกระทำได้เหมือนกับบุคคลธรรมดาทั่วไป เท่ากับสิทธิมนุษยชนของบุคคลวิกลจริตมีได้ในวงจำกัด และไม่อาจอ้างความเท่าเทียมกันในด้าน สิทธิเสรีภาพได้ จึงทำให้คล้ายกับว่าบุคคลวิกลจริตหรือผู้ป่วยทางจิตเป็นบุคคลที่ไม่มีคุณค่า ทางสังคม เรามักจะพบเห็นบุคคลวิกลจริตเดินตามถนนหนทางทั่วไป มีสภาพเนื้อตัวร่างกายและ เสื้อผ้าที่แลดูสกปรกเป็นที่น่ารังเกียจหรือเป็นที่หวาดกลัวว่าบุคคลวิกลจริตดังกล่าวอาจเข้ามา อาละวาดทำร้ายผู้ที่ผ่านไปมา เมื่อบุคคลวิกลจริตเข้าใกล้บ้านเรือน ร้านค้า หรือแหล่งชุมชน ก็จะถูก จับได้ ในทางตรงกันข้ามจะมีสักกี่คนที่เห็นออกเห็นใจในความเจ็บป่วยของบุคคลวิกลจริต มองเห็น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเขาที่เท่ากับผู้คนทั่วไป ที่ควรได้รับการปฏิบัติ การดูแลรักษา การเอาใจ ใส้ทั้งจากภาครัฐและเอกชน ซึ่งการจะให้บุคคลวิกลจริตได้รับการคุ้มครองสิทธิ อย่างเหมาะสมกับ สภาวะของเขา ย่อมต้องมีกฎหมายคุ้มครองเป็นพิเศษโดยเฉพาะ

ปัจจุบันมีกฎหมายที่บัญญัติคุ้มครองสิทธิของบุคคลวิกลจริตได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 อันเป็นกฎหมายสูงสุดและเป็นกฎหมายแม่บทของกฎหมายต่างๆ ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือก ความแตกต่าง อันมีสาเหตุจากความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ กฎหมายอาญาที่กล่าวถึง การดำเนินคดีอาญา กับบุคคลวิกลจริต กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่กล่าวถึงสิทธิและความสามารถในการทำนิติกรรม ของบุคคลวิกลจริต ความรับผิดชอบของบุคคลวิกลจริต กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่กล่าวถึงวิธี พิจารณาคดีของบุคคลวิกลจริต และพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 ที่กล่าวถึงการคุ้มครอง สิทธิของบุคคลวิกลจริตในการดูแลและรักษาพยาบาลผู้ป่วยทางจิตหรือบุคคลวิกลจริต

แต่กฎหมายที่มีอยู่นั้นยังไม่อาจให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลวิกลจริตและ บุคคลภายนอกผู้อาจต้องเสียหายจากการกระทำของบุคคลวิกลจริตเท่าที่ควร ยังมีปัญหาอีก หลายประการที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองบุคคลวิกลจริต ดังนี้

1) ปัญหาเกี่ยวกับคำนิยามและความหมายของบุคคลวิกลจริต เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติ กฎหมายใดที่ได้ให้คำนิยามและความหมายของบุคคลวิกลจริตเอาไว้ จึงทำการวิเคราะห์ว่า ควรมี คำนิยามความหมายของคำว่าบุคคลวิกลจริตหรือไม่

2) ปัญหาเกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญาของบุคคลวิกลจริต บุคคลวิกลจริตทำ นิติกรรมสัญญาใดๆ ลงไปมีผลใช้บังคับได้ เว้นแต่ในขณะที่ทำนิติกรรมนั้นผู้กระทำจิตวิกลอยู่ และคู่กรณีอีกฝ่ายได้รู้แล้วว่าผู้กระทำเป็นบุคคลวิกลจริต นิติกรรมที่ได้ทำไปนั้นจึงตกเป็นโมฆียะ เมื่อนิติกรรมตกเป็นโมฆียะ จึงไม่มีบุคคลที่จะมาบอกล้างโมฆียะกรรมของบุคคลวิกลจริตหากว่า บุคคลวิกลจริตนั้นยังไม่หายจากอาการวิกลจริต

3) ปัญหาเกี่ยวกับการหมั้นและสมรสของบุคคลวิกลจริต กฎหมายเกี่ยวกับการหมั้น ไม่ได้มีบทบัญญัติห้ามบุคคลวิกลจริตทำการหมั้น ส่วนการสมรสของบุคคลวิกลจริตแม้กฎหมายห้ามบุคคลวิกลจริตทำการสมรสแต่ขั้นตอนและวิธีการในการจดทะเบียนสมรสก็มิได้มีลักษณะในการตรวจสอบก่อนที่จะให้ทำการสมรสว่าบุคคลที่มาทำการจดทะเบียนสมรสนั้นเป็นบุคคลวิกลจริตหรือไม่

4) ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคลวิกลจริตและบุคคลภายนอก แม้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจะได้บัญญัติเกี่ยวกับบุคคลวิกลจริตไว้ แต่บทบัญญัตินี้ดังกล่าวก็มิได้ระบุชัดเจนว่าบุคคลวิกลจริตผู้ไม่มีความสามารถที่จะกำหนดตนเองได้อย่างอิสระอันเนื่องมาจากความบกพร่องทางจิต จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบ้างในด้านใด ทั้งบุคคลภายนอกจะได้รับความคุ้มครองจากการกระทำของบุคคลวิกลจริตอย่างไร

5) ปัญหาเกี่ยวกับผู้ดูแลบุคคลวิกลจริต กฎหมายบัญญัติให้ผู้ดูแลบุคคลวิกลจริตมีความรับผิดชอบไม่ว่าจะในกฎหมายแพ่งหรือกฎหมายอาญา แต่กฎหมายดังกล่าวก็ไม่ได้มีบทบัญญัติชัดเจนว่าบุคคลผู้ใดจะเป็นผู้ดูแลบุคคลวิกลจริตตามกฎหมาย จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการที่บุคคลใดจะมาเป็นผู้ดูแลบุคคลวิกลจริตตามกฎหมาย

6) ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบของบุคคลวิกลจริตและผู้ดูแล เมื่อบุคคลวิกลจริตไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น การกระทำของบุคคลวิกลจริตจะถือว่าเป็นการละเมิดหรือไม่ ทั้งความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของบุคคลวิกลจริตนั้นบุคคลผู้ต้องได้รับความเสียหาย จะได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำของบุคคลวิกลจริตหรือไม่ และความรับผิดชอบของบุคคลวิกลจริตในทางกฎหมายอาญานั้นยังมีปัญหาในด้านใด

จากข้อเท็จจริงและปัญหาดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองบุคคลวิกลจริตนั้นมีความบกพร่องอย่างมาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองบุคคลวิกลจริตว่ามีสภาพปัญหาในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติอย่างไรเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความหมายของบุคคลวิกลจริต แนวความคิด ทฤษฎีและหลักการ ให้ความคุ้มครองบุคคลวิกลจริต

2. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองบุคคลวิกลจริตตามบทบัญญัติของกฎหมายต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองบุคคลวิกลจริตในเรื่องเกี่ยวกับคำนิยามและความหมาย การทำนิติกรรมสัญญา การหมั้น การสมรส สิทธิของบุคคลวิกลจริต และความรับผิดชอบของบุคคลวิกลจริตทั้งในทางกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา

4. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองบุคคลวิกลจริตเพื่อให้มีความชัดเจนมากขึ้น

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

บุคคลวิกลจริตในประเทศไทยยังไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเพียงพอ แม้จะมีกฎหมายบัญญัติคุ้มครองทั้งกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมถึงพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 ก็ยังมีเหตุข้อขัดข้องในการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้เกิดช่องว่างและขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ อีกทั้งบทบัญญัติกฎหมายยังไม่สามารถครอบคลุมการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างครบถ้วน จึงสมควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความชัดเจนและให้ความคุ้มครองบุคคลวิกลจริตและบุคคลภายนอกผู้อาจต้องเสียหายจากการกระทำของบุคคลวิกลจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมสัญญา ละเมิด ครอบครัว มรดก พันัยกรรม ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 ที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองบุคคลวิกลจริตและบุคคลภายนอกผู้อาจต้องเสียหายจากการกระทำของบุคคลวิกลจริต รวมทั้งวิเคราะห์ถึงอาการของผู้ป่วยทางจิต ความสามารถในการคิด การตัดสินใจ และการควบคุมตนเองของบุคคลวิกลจริต ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงความหมาย แนวความคิดและหลักการให้ความคุ้มครองบุคคลวิกลจริต ตลอดจนสภาพปัญหาในการทำนิติกรรมสัญญาของบุคคลวิกลจริต การหมั้นและการสมรส สิทธิของบุคคลวิกลจริตและความรับผิดชอบของบุคคลวิกลจริต โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของกลุ่มประเทศในระบบจารีตประเพณี ได้แก่ ประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศในระบบลายลักษณ์อักษร ได้แก่ ประเทศเยอรมันและประเทศญี่ปุ่น

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

เป็นการค้นคว้าศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) กล่าวคือ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา วิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 หนังสือคำอธิบายกฎหมาย คำพิพากษาฎีกา วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการในวารสารกฎหมาย ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองบุคคลวิกลจริต ทั้งในด้านกฎหมายของไทยและต่างประเทศตลอดจนลักษณะของผู้ป่วยทางจิตด้านการแพทย์และจิตวิทยา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความหมายของบุคคลวิกลจริต แนวความคิด ทฤษฎีและหลักการ ให้ความคุ้มครองบุคคลวิกลจริต
2. ทำให้ทราบถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองบุคคลวิกลจริตตามบทบัญญัติของกฎหมายต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. ทำให้ทราบถึงข้อบกพร่องเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองบุคคลวิกลจริตในเรื่องที่เกี่ยวกับคำนิยามและความหมาย การทำนิติกรรมสัญญา การหมั้น การสมรส สิทธิของบุคคลวิกลจริต และความรับผิดชอบของบุคคลวิกลจริตทั้งในทางกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา
4. ทำให้ทราบถึงแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองบุคคลวิกลจริตให้มีความชัดเจนต่อการคุ้มครองบุคคลวิกลจริตต่อไป